

Ahiliğin Kanunnamesi Bulundu! Kaybolan Devasa Fütüvvetname Erzurum'da Ortaya Çıktı

Erzurum'da yaklaşık 4,5 metre uzunluğundaki kayıp fütüvvetname bulundu. Osmanlı'dan kalan ve dijitale aktarılan belgeler arasında tespit edilen devasa fütüvvetnamenin Ahi Arif Efendi'ye ait olduğu ortaya çıktı. Erzurum Teknik Üniversitesinden Prof. Dr. Naim Ürkmez esere dair çarpıcı bilgiler verdi.

Erzurum Teknik Üniversitesinde (ETÜ) 2017'de faaliyete giren Erzurum Şehir Arşivi (ERŞA), 2 yıl önce bağışı yapıldıktan sonra arşiv kayıtlarına alınan 20 santim genişliğinde ve yaklaşık 4,5 metre uzunluğunda bir belgenin, ahi metni olduğunu tespit etti.

Metnin ahiliğin kaide ve prensiplerine dair ahiliğin kanunnamesi sayılan fütüvvetname olduğu belirlendi.

Osmanlı'dan günümüze ulaşan ve tarihi bir belge niteliği taşıyan fütüvvetname, ahiliğin nasıl olması ve ahilikte nelere dikkat edilmesi gerektiği, uygulanan usullerin şekilleri, ceza sistemleri ve ahilik kolları gibi önemli bilgileri içeriyor.

Bu belgeler arasında yeni bir belge fark ettiklerini bildiren Ürkmez, "Kısa bir süre önce Erzurum, belki de Türkiye'nin tarihi açısından önemli bir vesika ile karşı karşıya kaldık. Bu vesika 1930'lu yıllarda Osmanlı'nın son döneminde ahi şeyhliği yapmış Ahi Arif Efendi'den intikal eden önemli bir kültür varlığı." dedi.

AHİLİĞİN ESASLARI

Belgenin giriş kısmında dini temellerin anlatıldığını, Ahi Evran'ın ortaya çıkışını ve beraberinde ahiliğin tarihsel süreci hakkında bilgi verildiğini aktaran Ürkmez, "Orta kısımda ise ahilerin uyması gereken kurallardan uzun uzadıya izah ediliyor. Bir ahi kurala uymazsa ya da mesleğinin gereklerini yerine getirmezse alacağı cezalar, meslekten nasıl çıkarılacağı, hangi durumda affedileceği, ne şekilde çırak, kalfa, usta yetiştirileceği, şet bağlama törenleri. Bunların detayı hakkında çok önemli bilgiler bulunuyor. Belgenin son kısmında ise 32 meslek erbabı ve bunların pirleri hakkında bilgiler var. Bu belge Osman'dan Cumhuriyet'e intikal eden önemli bir kültür varlığıdır. Zira belgeyi çok sıkı bir şekilde muhafaza ederek günümüze ulaştıran Arif Efendi, Osmanlı'nın son döneminde Erzurum esnaf şeyhiydi." ifadelerini kullandı.

Ahi Evran tarafından düstur haline getirilen ve her esnafın ezberlediği düsturlar şöyle:

Bir Ahi'nin üç şeyi açık, üç şeyi kapalı olmalıdır:

- 1- Cömert olup eli açık olmalı, fakat isrâf etmemelidir.
- 2- Misâfire kapısı açık olmalı, gelene ikramda kusur etmemelidir.
- 3- Sofrası açık olmalı, aç geleni tok döndürmelidir.

Ahi'nin üç şeyi de kapalı olmalıdır:

- 1- Gözü; harama ve başkasının ayıbını görmeye kapalı olmalıdır. Kimseye sû-i zan etmemeli, yabancı kadına, kıza ve başkasının bakması haram olan yerlerine bakmamalıdır.
- 2- Dili bağlı olmalı, kimseye kötü söylememeli, lüzumsuz yere konuşmamalıdır.
- 3- Beli bağlı olmalı, kimsenin namusuna, ırzına, haysiyet ve şerefine göz dikmemelidir.

Ahîlerin kendilerine mahsûs kıyâfetleri vardır. Seyyah İbn-i Battûta, bir hırka, başlarına sarık sarılı beyaz yünden bir külâh ve ayaklarına mest gibi ayakkabı giydiklerini bildirmektedir. **(Ahi Evran maddesi, İslam Alimleri Ansiklopedisi, Türkiye Gazetesi Yayınları)**

"BİZ BURADA KENDİ KÜLTÜREL KODLARIMIZI BULACAĞIZ"

Belgenin araştırmacıların hizmetine sunulacağını anlatan Ürkmez, şöyle devam etti:

Ahî teşkilâtına girebilmek için, ilimle ve san’atla meşgûl olmak lâzımdı. Ahîler, her Cum’a gecesi aralarında toplanırlar, Kur’ân-ı kerîm, hadîs-i şerif ve fıkıh kitapları, menkıbeler okurlar ve ahlâk konularında sohbet ederlerdi.

İlk Türkçe Fütüvvetnâme’yi yazan Burgâzî, Ahîliğin esaslarını şöyle bildirir “Ahî ve şeyh, helâlinden kazanmalıdır. Hepsi san’at sahibi olmalıdır. Cömert olup, yoksullara yardım etmelidir. Âlimleri sevmeli, gereken hürmeti göstermelidirler. Namazlarını zamanında kılıp, kazaya bırakmamalıdır. Alçak gönüllü olup, fakirleri sevmelidir. Nefsine hâkim olup, haramlardan kaçınmalıdır. Beylerin, zenginlerin kapısına gitmemelidir.”

Kaynak: Türkiye Gazetesi Arşivi